

EEN GEBOUW MOET OP JENETVLIES BLIJVEN HANGEN'

de architecten week februari 2021 VAN DE MAKERS VAN VISIE

ma di wo do vr

Nieuwbouw Designcenter Brabantia, Valkenswaard

MENSENMAKEN deSTAD

Bij **AAARCHITECTEN** geloven ze in de kracht van eenvoud. Mensen raken. Dat is volgens Gert Jan Kruijning en Bart Steenkamer de bedoeling van architectuur. Of het nu gaat om woningbouw, hoogbouw of utiliteitsbouw, hier geldt: 'Je moet iets maken waarvoor mensen op de rem gaan staan.'

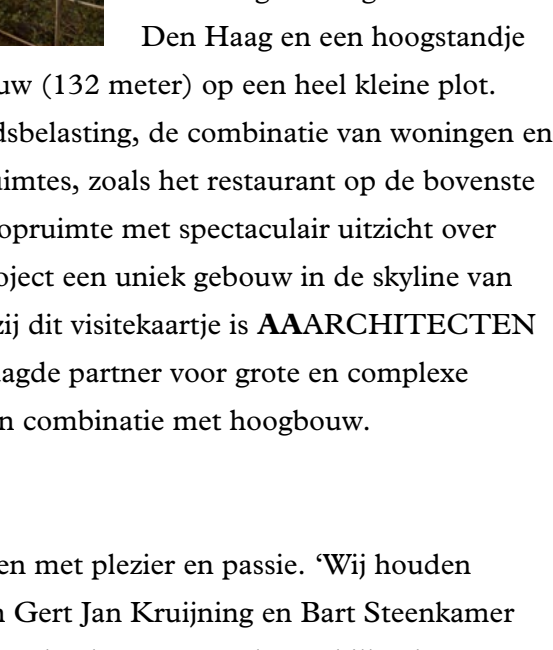
'Handen uit de mouwen'. Dat was de centrale gedachte voor de transitie van een schoolgebouw naar bedrijfsverzamegebouw (LabS55) dat **AAARCHITECTEN** 2007 onder handen had. Dat motto past eigenlijk ook heel goed bij hen zelf. Niet zo gek dus dat **AAARCHITECTEN** in 2016 besloot zich hier zelf ook te vestigen. Het nuchtere, stoere karakter van de werkplek sluit naadloos aan bij een bureau dat gelooft in korte lijnen, slagvaardigheid en klinkend resultaat.

Tekst: Petra Pronk
Portret: Marcel Krüger

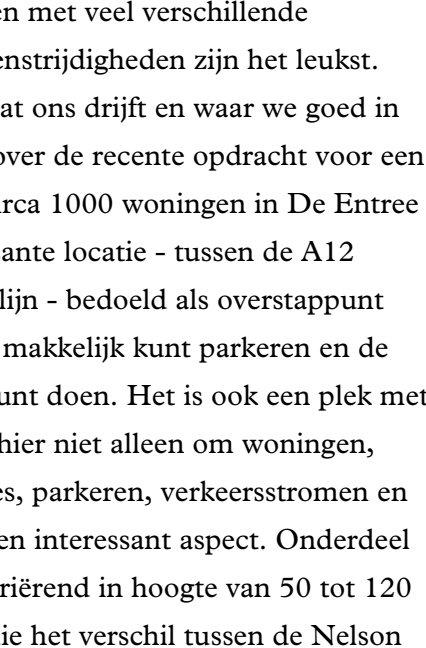
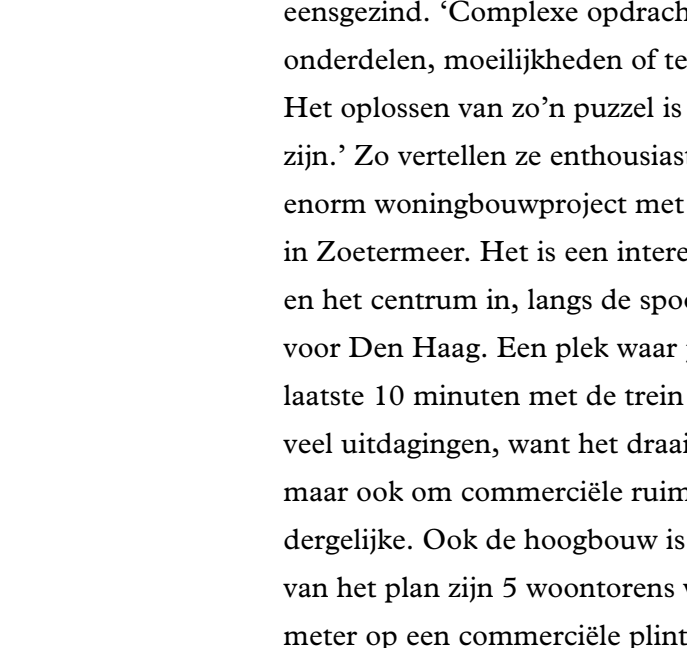
AAARCHITECTEN heeft 46 jaar ervaring in het ontwerpen, technisch uitwerken en begeleiden van de meest uiteenlopende projecten. Bij de start lag het accent op utiliteitsbouw, zoals ziekenhuizen, laboratoria, gemeentewerven en crematoria, met een kleine component woningbouw. Na de financiële crisis verschoof het zwaartepunt naar woningbouw, maar utiliteitsbouw maakt nog steeds een belangrijk deel uit van de portefeuille.

Gert Jan Kruijning, architect-directeur AAARCHITECTEN

Bart Steenkamer, projectmanager-directeur AAARCHITECTEN

Het Strijkijzer (de Haagse Toren) en The Y, Rijnsigheplein, Den Haag

Het Strijkijzer

Veel mensen kennen **AAARCHITECTEN** van 'Het Strijkijzer', een van de eerste hoge woongebouwen in Den Haag en een hoogstandje als het gaat om hoogbouw (132 meter) op een heel kleine plot.

Verkeersstromen, geluidsbelasting, de combinatie van woningen en publiek toegankelijke ruimtes, zoals het restaurant op de bovenste verdieping en een omloopruimte met spectaculair uitzicht over de stad, maakten dit project een uniek gebouwd in de skyline van Den Haag. Mede dankzij dit visitekaartje is **AAARCHITECTEN** inmiddels een veelgevraagde partner voor grote en complexe woningbouwprojecten in combinatie met hoogbouw.

Puzzelen

Vakmanschap gaat samen met plezier en passie. 'Wij houden van puzzelen', verklaren Gert Jan Kruijning en Bart Steenkamer eensgezind. 'Complexe opdrachten met veel verschillende onderdelen, moeilijkheden of tegenstrijdigheden zijn het leukst. Het oplossen van zo'n puzzel is wat ons drijft en waar we goed in zijn.' Zo vertellen ze enthousiast over de recente opdracht voor een enorm woningbouwproject met circa 1000 woningen in De Entree in Zoetermeer. Het is een interessante locatie - tussen de A12 en het centrum in, langs de spoorlijn - bedoeld als overstappunt voor Den Haag. Een plek waar je makkelijk kunt parkeren en de laatste 10 minuten met de trein kunt doen. Het is ook een plek met veel uitdagingen, want het draait hier niet alleen om woningen, maar ook om commerciële ruimtes, parkeren, verkeersstromen en dergelijke. Ook de hoogbouw is een interessant aspect. Onderdeel van het plan zijn 5 woontorens variërend in hoogte van 50 tot 120 meter op een commerciële plint die het verschil tussen de Nelson Mandelabrug en de nieuwe woonwijk De Entree overbrugd. Kortom, een flinke puzzel waarbij ze verschillende disciplines aan elkaar moet knopen en er veel gevraagd wordt van hun creativiteit. Ook het grote woningbouwproject in de Plaspoelpolder in Rijswijk pal naast de A4 valt in die categorie. Met dit soort complexe opgaves is **AAARCHITECTEN** op z'n best.

Wat is kenmerkend voor jullie ontwerpen?

'Eenvoud. De opgaves zijn weliswaar complex, maar we proberen dit altijd in eenvoudige, heldere gebouwoontwerpen te gieten. Een gebouw moet op je netvlies blijven hangen. Eenvoud helpt daarbij. We streven altijd naar een krachtig beeld. Iets waar mensen voor op de rem trappen.'

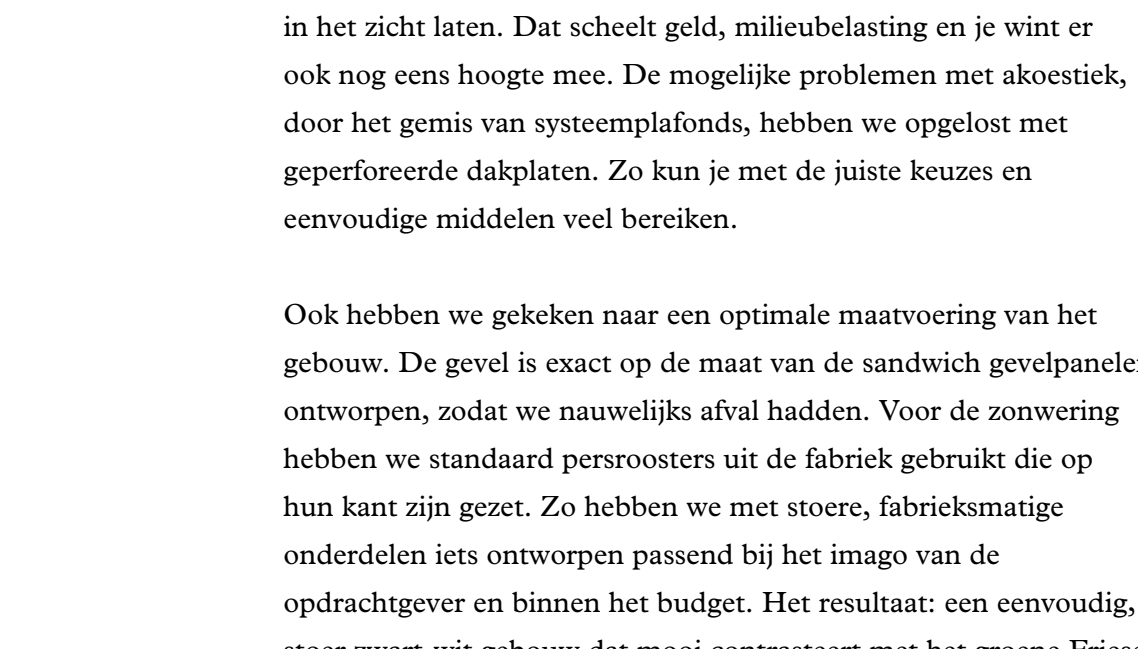
Noem eens een voorbeeld?

'We hebben de prijsvraag gewonnen voor de nieuwbouw van het Designcenter van Brabantia. Brabantia is bekend van zijn afgeronde, aabare ontwerpen van alle mogelijke huishoudapparatuur, van broodtrommels tot prullenbakken. Het iconische karakter van die producten leverde de inspiratie voor het ontwerp van het kantoor: je zou het kunnen lezen als een op zijn kant geplaatste broodtrommel. Een eenvoudig, sterk en iconisch beeld. Wij houden van snel schakelen. Direct een goed idee neerleggen waarvan de ondernemer enthousiast wordt. Dat is bij Brabantia goed gelukt.' (zie openingsbeeld)

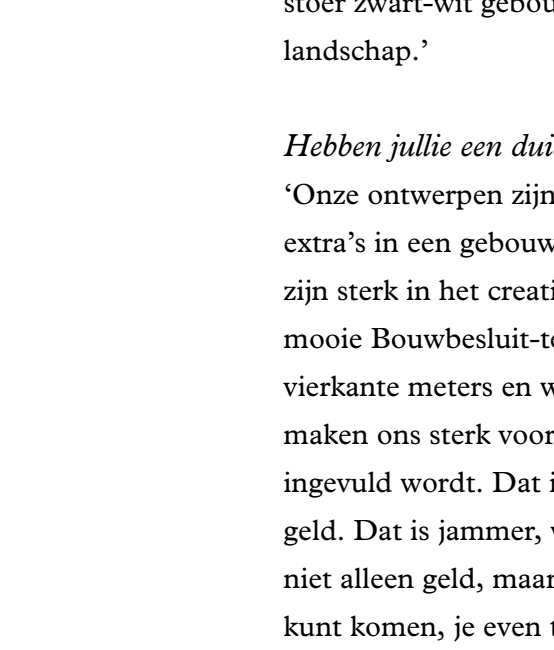
Welke rol speelt duurzaamheid in jullie ontwerpen en kun je opdrachtgevers daarin meenemen?

'Doordat **AAARCHITECTEN** van oorsprong veel complexe utiliteitswerken deed, zat duurzaam denken en werken er al vroeg in. Zo hebben we inmiddels al meer dan 10 jaar geleden voor de Afvalstoffendienst in Den Bosch een 600 meter lang gebouw ontworpen met 4.000 m² zonnepanelen en groene gevels. Energieneutraal en compleet demontabel. Een gemeentewerk moet qua duurzaam bouwen en afvalstromen natuurlijk een voorbeeldfunctie vervullen.

De bouw is nog behoorlijk traditioneel, maar gelukkig zijn er ook ondernemers die 'out of the box' willen denken en openstaan voor ideëen op dat vlak. Neem Brabantia. Duurzaamheid speelt een belangrijke rol in de huidige productieprocessen en producten die ze maken, en dat wilde het bedrijf ook uitstralen in het gebouw. De opdrachtgever wilde graag een Scandinavische sfeer, huiselijk en met gebruik van hout in het interieur. Dat bood kans. Nadat we hem hadden gewezen op een TV-uitzending van VPRO over houtbouw, hebben we voorgesteld de constructie volledig in hout uit te voeren. Verder is het pand demontabel en circulair ontworpen. Desgewenst zou het hout over 50 jaar ergens anders voor gebruikt kunnen worden. Daarnaast streven we naar BREEM. Niet om het certificaat zelf, maar om elementen te realiseren die er echt toe doen, die hout snijden op het vlak van duurzaam bouwen.'

LEVELS, Den Haag Zuidwest, een ontwikkeling van gemeente Den Haag, Struim en Vania, AAARCHITECTEN i.s.m. HVE Architecten

Sijthofflocatie, Plaspoelpolder, Rijswijk

'EEN GOED ONTWERP IS EEN SPEL VAN GEVEN EN NEMEN'

Waar zien jullie kansen? 'Wij geloven in bouwen in de fabriek en in houtbouw. Bouwtijd is kostbare tijd. Daarom wordt er nu volop nagedacht over nieuwe manieren van construeren en bouwen. Door het bouwproces slimmer te organiseren, kun je kosten besparen en betere kwaliteit leveren. Dat spreekt ons enorm aan.

Zo zijn we nu bezig met een vrijstaande villa in Wassenaar die grotendeels wordt geproduceerd in een Duitse fabriek. Dit huis wordt in 6 maanden geengineerd; in 6 weken gebouwd. Het is een compleet met kozijnen, glas en wandcontactdozen en vervolgens in 6 dagen op locatie in elkaar geschroefd. Die aanpak heeft heel veel voordelen: een kortere werkdag, werken onder geconditioneerde omstandigheden, geen last van weersinvloeden, minimale overlast op de bouwplaats en minimale stikstofuitstoot.'

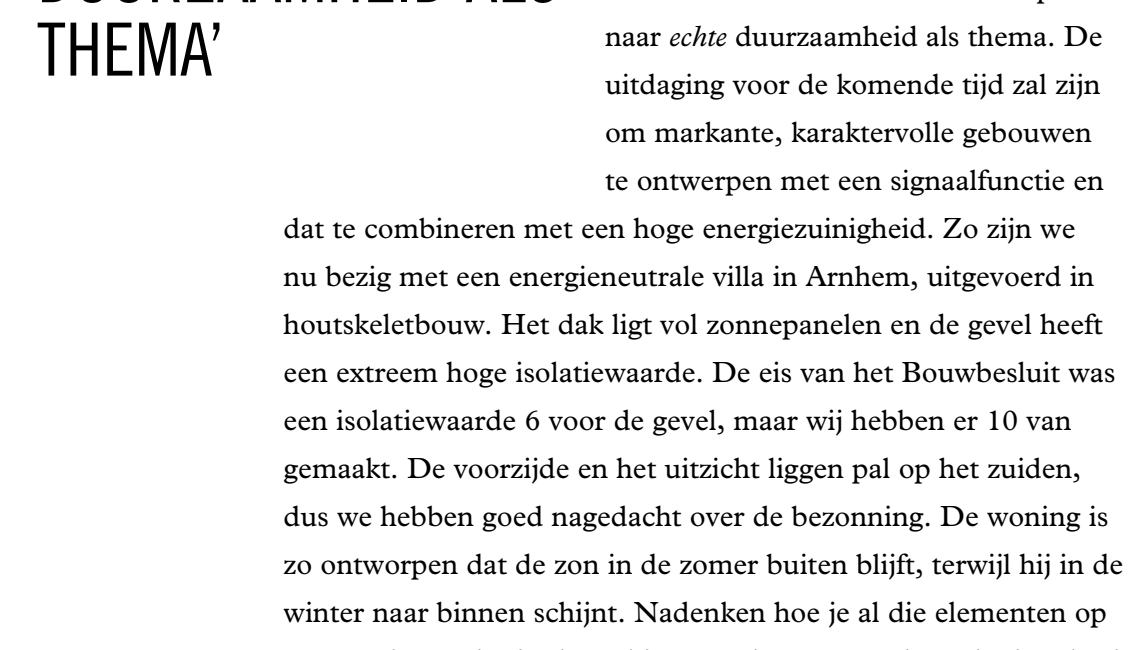
Hoe vliegen jullie opdrachten aan met een beperkt budget?

'Door heel creatief te zijn en te kijken wat écht nodig is. Eén van onze opdrachtgevers, Fiftysix, wilde een bedrijfskantoor en kantoor van 900 m² realiseren voor een zeer beperkt budget. Om dat te kunnen bouwen, hebben we alles weggelaten wat kon, bijvoorbeeld systeemplafonds. Die 'valse plafonds' zijn alleen bedoeld om het werk van de installateur aan het zicht te onttrekken en de akoestiek te reguleren. Maar als je securu werkt kun je de installaties prima in het zicht laten. Dat scheelt geld, milieubelasting en je wint er ook nog eens hoogte mee. De mogelijke problemen met akoestiek, door het gemis van systeemplafonds, hebben we opgelost met geperforeerde dakplaten. Zo kun je met de juiste keuzes en eenvoudige middelen veel bereiken.

Ook hebben we gekeken naar een optimale maatvoering van het gebouw. De gevel is exact op de maat van de sandwich gevelpanelen ontworpen, zodat we nauwelijks afval hadden. Voor de zonwering hebben we standaard persroosters uit de fabriek gebruikt die op hun kant zijn gezet. Zo hebben we met stoere, fabrieksmatige onderdelen iets ontworpen passend bij het imago van de opdrachtgever en binnen het budget. Het resultaat: een eenvoudig, stoer zwart-wit gebouw dat mooi contrasteert met het groene Friese landschap.'

Hebben jullie een duidelijke 'handtekening'?

'Onze ontwerpen zijn divers, maar we proberen wel altijd iets extra's in een gebouw te stoppen om meerwaarde te creëren. Wij zijn zijn sterk in het creatief inzetten van 'onbedoemde ruimtes', een mooie Bouwbesluit-term. Ontwikkelaars en beleggers denken in vierkante meters en willen zoveel mogelijk vloeroppervlak, maar wij maken ons werk voor een ontwerp waarbij niet elke vierkante meter ingevuld wordt. Dat is een spanningsveld, want het gaat altijd over geld. Dat is jammer, want onbedoemde ruimtes kosten namelijk niet alleen geld, maar leveren ook wat op: plekken waar je op adem kunt nemen, je even terug kunt trekken of elkaar kunt ontmoeten. Dat is bijzonder waardevol en belangrijk voor een gebruiker of huurder om voor een ruimte of gebouw te kiezen. Gelukkig hebben we ook opdrachten die duidelijk zijn gevestigd op kwaliteit. Eén mooi voorbeeld is LabS55, waarin we zelf gevestigd zijn. Hier moeten we een oud donker schoolgebouw transformeren in goed verhuurbare kantoor- en werkkunits. Dat hebben we gedaan door er licht en kleur in te brengen en plekken die iets extra's hebben. Het zagen van gaten in de eerste verdiepingvloer zorgde voor extra hoogte en een monumentale, lichte entree. Ook hebben we een buitenruimte gecreëerd waar mensen lekker een broodje kunnen eten in de zon. Vierkante meters weghalen ligt altijd lastig. Toch proberen we dat altijd voor elkaar te boksen, bijvoorbeeld door op andere plekken ruimte toe te voegen of een accent te leggen. Een goed ontwerp is een spel van geven en nemen - en we puzzelen nog zolang tot we dat voor elkaar hebben.'

Zuiver Media, Hoog16Hoven, Rotterdam

'RECLAME IS BIJ ONS ONDERDEEL VAN DE ARCHITECTUUR'

In veel van jullie ontwerpen zit de naam van het desbetreffende bedrijf verwerkt. Waarom is dat? 'Het is een eenvoudige en effectieve manier van reclame maken. Ondernemers willen graag dat hun bedrijf voor staat: transparant en vertelt wie ze zijn. Reclame wordt vaak gezien als sleutelpost. Wij maken het onderdeel van de architectuur. Zo hoeft je er geen vergunning voor aan te vragen. Een mooi voorbeeld is Fiftysix: dat kantoor is letterlijk bovenop de naam van het bedrijf geplaatst. Het is een markant gebouw langs de A7 bij Joure met een duidelijke beeldfunctie. De naam is uitgevoerd in eenvoudig schuimmateriaal en kan bij verhuizing makkelijk weggehaald worden.

Ook Zuiver Media in Rotterdam is een voorbeeld waarbij branding onderdeel is van het gebouwoontwerp. Zo hebben we een transparant gevel gemaakt met daarvoor een doek van 40 meter breed dat dienst doet als zonwering en reclamedoek. Het doek en de glazen gevel communiceren waar het bedrijf voor staat: transparant en duidelijk. De stoere, no-nonsense uitstraling van het gebouw geeft goed weer wat voor soort ondernemer dit is. Eenmaal binnen zie je dat het pand ontworpen is voor maximale interactie tussen de medewerkers. Zo proberen we altijd onderdelen in een plan te stoppen die hout snijden, functioneel zijn, het idee versterken en niet zomaar wegbezuinigd kunnen worden.'

Hoe komen jullie aan opdrachten?

'We hebben in het verleden veel meegedaan aan tenders en prijsvragen, maar dat kostte veel energie en leverde te weinig op, dus dat doen we niet zo vaak meer. Wij investeren liever in het contact met onze klanten en werken bewust aan goede relaties. Wij geloven in langetermijnrelaties. Dat vraagt om het opbouwen van een vertrouwensband. Je moet zorgen dat opdrachtgevers weten wat ze aan je hebben. Een opdrachtgever geeft ons een zak met geld om zijn 'droom' te verwezenlijken. Dan moet je hem of haar ook zo goed mogelijk bedienen. Dus ontzorgen wij onze opdrachtgevers op alle onderdelen van het gebouw van A tot en met Z, door de juiste vragen te stellen, en liefst in een zo vroeg mogelijk stadium. Je moet zorgen dat je altijd klaar staat en snel kunt acteren. Dat werkt goed. Zo zijn we al meer dan 40 jaar huisarchitect van Amsterdam UMC, locatie AMC en helpen we hen bij de meest uiteenlopende huisvestingsvraagstukken.'

Wat zijn volgens jullie de opgaven van de toekomst?

'Die zullen in het teken staan van klimaat, energie en circulariteit. Om die onderwerpen kunnen we als architecten niet meer heen. We moeten de stap maken naar echte duurzaamheid als thema. De uitdaging voor de komende tijd zal zijn om markante, karaktervolle gebouwen te ontwerpen met een signaalfunctie en dat te combineren met een hoge energiezuinigheid. Zo zijn we nu bezig met een energiecentrale villa in Arnhem, uitgevoerd in houtskeletbouw. Het dak ligt vol zonnepanelen en de gevel heeft een extreem hoge isolatiewaarde. De eis van het Bouwbesluit was een isolatiewaarde 6 voor de gevel, maar wij hebben er 10 van gemaakt. De voorzijde en het uitzicht liggen pal op het zuiden, dus we hebben goed nagedacht over de bezonning. De woning is zo ontworpen dat de zon in de zomer buiten blijft, terwijl hij in de winter naar binnen schijnt. Nadenken hoe je al die elementen op een goede manier in de architectuur kunt verwerken: dat is echt de toekomst.'

Gert Jan Kruijning en Bart Steenkamer op locatie De Entree Zoetermeer

Graubunden, Zwitserland en natuurlijk het nog niet gerealiseerde Designcenter Brabantia. Wanneer ben je succesvol? Als de opdrachtgever zegt: isn't it a beauty? (Tijn van Elderen/Brabantia) Welk vraagstuk houdt je het meeste bezig? Hoe ziet de toekomst van mijn zoon er uit als hij 50 jaar is? Waar gaan we naar toe met onze gedreven individualistische maatschappij? De verhouding van de maatschappij, waarin we niets meer voor elkaar over hebben. Dat is wel iets waar ik mee bezig ben. Wat kan ik eraan doen om het voor de ander een beetje fijner te maken? Als we dat allemaal zouden doen, dan wordt het een stuk leuker op deze aarde. We zijn er te gast! Wat wil je als je als architect nalaten aan de volgende generatie? Dat je met hard werken de wereld om je heen een beetje een mooier kunt maken. Gebouwen maken die lang mee kunnen, die tand des tijds kunnen doorstaan. Goede gebouwen die slim in elkaar zitten en die eenvoudig ook een andere bestemming kunnen krijgen.